

OSB Olan Öğrencilerin Özellikleri:

- 1) Otizm, bir sosyal iletişim bozukluğudur.
  - Sosyal etkileşimde göz temasından kaçınırlar /Göz kenarlarından bakma
  - 2) Bu öğrenciler isimlerine tepki vermeyebilir /Diğer insanlara ilgisizlik
  - 3) **Beden dilini kullanma ve anlama konusunda çeşitli sorunlar** yaşayabilir.
  - 4) İnsanların düşünce ve duygularını anlama sorunu (zihin teorisi sınırlılık)
  - 5) Oyun becerileri sınırlıdır. (Ama nesnelere meşgul olabilirler.)
  - 6) **Yönergeleri anlama ve takip etme** gibi sınırlılıkları vardır.
    - Alıcı dil boyutunda → Güçlük yaşayabilme (Duygu – düşünce ifade etme)
    - İfade edici dil boyutunda da → Sınırlılıklar yaşayabilir.
  - 7) OSB olan öğrencilerin yaklaşık %20-30'u
    - Konuşmada gecikme yaşar ya da bu beceriyi edinemez!
  - 8) **Soyut kavram algılama sorunu / Sosyal dili yorumlama (Alay - şaka)** zorluk
  - 9) Birçoğu basmakalıp motor veya sözel davranışlar sergileyebilir. (Nesneleri döndürme- El çarpma - sallanma...)
  - 10) Bazı nesnelere aşırı derecede meşgul olabilir (Çok sınırlı ilgi alanları)
  - 11) Rutinlere ve ayınlara aşırı bağlılık (Değişikliklerden rahatsızlık ...)
  - 12) Aşırı duyarlılık görülebilir. (Ses - dokunma - görsel uyarılardan rahatsızlık)
- Bu duyarlılık**
- OSB olan birçok birey için "Duyu bütünleme bozukluğu" nun parçasıdır.
- 13) Görsel olarak sunulduğunda bilgileri daha kolay işleyebilirler.
  - 14) Birbirlerinden oldukça farklı özellikler sergilerler (Heterojen bir gruptur.)

3) Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler**DSM-V'e göre (Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayımsal El Kitabı)**

- * Nörogelişimsel bir bozukluktur.
- Öğrenme güçlüğü/Okuma/Yazılı anlatım/Matematiksel → Güçlükler
- * Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler → Normal zekâyâ sahiptir. Ama
- Beynin atipik işleyişinden kaynaklı bilgiyi işleme ve edinme biçimi farklıdır.
- * Heterojen bir grup olan öğrenme güçlüğü yaygın olarak
  - 1) Okuma bozukluğu (disleksi)
  - 2) Yazılı anlatım bozukluğu (disgrafi)
  - 3) Matematik bozukluğu (diskalkuli) olarak sınıflandırılır.

Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin özellikleri

- 1) Öğrencinin yapabilecekleri ile yapabildikleri arasındaki farkın fazladır. (**)
- Normal bir zekâyâ sahiptir ama akademik alanlarda güçlükler yaşar.
- 2) Performanstaki değişkenlik fazladır.
  - Matematikte hızlı ve doğru iken X Okumada akranlarından ayrışabilir.
- 3) Disleksi(okuma bozukluğu) olanlar → Okumada ciddi problemler yaşarlar. (Harfleri tanıma, heceleme, doğru ve akıcı bir şekilde çözümlemede ...)
- 4) Okuduğunu anlamakta da zorlanırlar.
- 5) Bir kısmı harf- kelime yazmada ve imla - dil bilgisinde problem yaşayabilir.
- 6) Matematiksel kavramları, olguları anlamakta ve hesapta zorlanabilirler.
- 7) Akademik başarısızlıklar ile güdülenme problemleri yaşarlar.
  - Yaygın olarak "öğrenilmiş çaresizlik" yaşarlar:
    - Başarısızlıklarını → Kendilerindeki yetersizliğe
    - Başarılarını ise → Kendileri dışındaki faktörlere atfederler.
- 8) Birçok öğrenci dilin mekanik ve sosyal kullanımlarıyla ilgili sorun yaşar.
  - Mekanik olarak sözdizimi (gramer)- Semantik (kelime anlamları)
  - Fonoloji (kelimeleri bileşen seslerine ayırma – seslerle kelime oluşturma)
  - Pragmatik (Dilin sosyal kullanımını → Karşılıklı sohbet sorunu...)
- 9) Bazıları görsel ya da işitsel algı alanında güçlük yaşayabilir.
  - * Görsel algı (Yapboz, görsel şekilleri algılama , harfleri tersine çevirme...)
  - * İşitsel algı (Benzer seslerden oluşan iki kelimeyi ayırt etme...)

4) Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Öğrenciler

- * Dilin biçim, içerik ve kullanım bileşenlerinin bütünlüştürülmesi sırasında
- Bu bileşenlerin en az birinde ortaya çıkan sorunlar nedeniyle
- Öğrenciler "dil ve konuşma bozukluğu" tanısı alabilirler.

ASLHA'a göre (Amerika Konuşma, Dil ve Duyuma Birliği)

- * Sadece dil ya da konuşma alanında ya da her iki alanda da güçlük yaşanabilir
- * Başkalarının söylediğini anlamakta güçlük çekebilir. (alıcı dil bozukluğu)
- * Duygu ve düşünceyi ifadede sorun yaşayabilirler (ifade edici dil bozukluğu)
- Bir öğrenci hem alıcı hem de ifade edici dil bozukluğu yaşayabilir.
- * Konuşmada ses üretiminde ya da bazı sesleri söylemede zorlanabilir.
- Kekeleyebilir ya da konuşma ritmini ayarlamada sorun yaşayabilir.

5) İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (2021) göre tanımı:
- * İşitme engelli birey işitme duyarlılığının kısmı ya da tamamen yitirilmesinden kaynaklı → Özel eğitim ve destek eğitime ihtiyaç duyan bireydir.
- * İşitme yetersizliğinin sınıflandırılmasında
  - İşitme kaybının derecesine
  - Kaybın ortaya çıktığı yaşa ve
  - Kaybın olduğu yere göre → Farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır
- * İşitme kayıplarının şiddeti
- Bireyin desibel (dB) cinsinden ölçülen sesi almasıyla belirlenir.

Tablo 1. İşitme Kaybı Dereceleri

İşitme Düzeyi	Kayıp	Sınıflandırma	Açıklama
0-15 dB		Normal	İletişim üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.
16-25 dB		Çok hafif	Gürültülü ortamlarda, kısık sesleri anlamakta güçlük yaşarlar.
26-40 dB		Hafif	Sessiz ortamlarda kısık ya da uzaktan gelen sesleri anlamakta güçlük yaşarlar. Sınıf içi tartışmaları takip etmede zorlanırlar.
41-55 dB		Orta	Karşılıklı konuşma sırasında sadece yakın mesafeden konuşulanlar.
56-70 dB		Orta-ağır	Yalnızca yüksek sesli, net konuşmalar duyulabilir ve grup durumları büyük zorluklar yaratır. Konuşma, belirgin şekilde bozulmuş olsa da anlaşılabilir.
71-90 dB		Ağır	Yüksek sesli olmadıkça konuşmalar duyulamaz, o durumda bile, birçok kelimeyi ayırt edemezler. Çevresel sesleri duyabilseler bile anlamlandıramazlar. Konuşma hiçbir zaman anlaşılır değildir.
91 dB ve üzeri		Çok ağır	Karşılıklı konuşmaları duyamazlar. Ancak bazı yüksek çevresel sesleri duyulabilirler. Konuşmanın anlaşılır değildir ya da hiç gelişmemiş olabilir.

İşitme yetersizliği olan öğrencilerin özellikleri

- 1) Zihinsel problemleri yoktur! (Normal zekâ düzeyine sahiptirler.)
  - 2) İşitme kaybı → Genel bilişsel yeteneklerini etkilemez! Ancak (İyi duymadıkları için gelişimsel gecikmeler yaşayabilirler.)
  - 3) Okuma düzeyleri → İşiten akranlarından önemli ölçüde daha düşüktür.
  - 4) Ses bilgisel farkındalık ve konuşma seslerini kullanma yetenekleri sınırlı (Ses temelli okuma yazma öğretimine alternatif yöntemleri kullanılmalıdır.)
  - 5) Konuşulanları anlama ve kendi konuşmalarının anlaşılabilirliği → İşitme yetersizliğinin düzeyine bağlı olarak artıp azalabilir.
  - 6) İşitme yetersizliği yaygın olarak dil ve iletişim becerilerini olumsuz etkiler.
  - 7) Birçoğu işitme cihazları yardımıyla eğitim faaliyetlerine katılabilmektedir.
- * Öğretmenler ve ebeveynler bu cihazların İşitme kayıplı tüm problemleri → Çözemediğinin farkında olmalıdır.

6) Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler

- * Görme yetersizliği gözün yapısında oluşan zedelenmeye bağlı olarak → Gözün görme işlevini gerçekleştirememesi durumudur.
- * Görme yetersizliği olanlar: Az gören ve kör olarak sınıflandırılabilir.
- Az gören öğrenciler
- Yardımcı araç ve çeşitli uyarlamayla görme potansiyellerini kullanabilirler.
- Kör olan öğrenciler
- Yardımcı araçlarla dahi okuyamazlar. (Dinleyerek ve dokunarak öğrenirler)

Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Özellikleri

- 1) Kendi içlerinde oldukça heterojen bir gruptur.
- 2) Öğrenme deneyimlerini dokunarak ve işiterek edinebilmektedir.
- 3) Çevrelerinde hareket etme yeterlikleri sınırlı olabilir.
- 4) Görme kaybı → Bilişsel gelişimi engelleyebilecek bir durumdur. (1940'lı ve 1950'li yıllarda tersi düşünülüyordu)
- 5) Dil ve iletişim becerileri → Gören akranları ile benzer özellikler gösterir. - Görme kaybı ya da bozukluğu günlük dili - iletişim becerilerini etkilemez!

2. Rehberlik ve Araştırma Merkezine Yönlendirme

- * Her öğrencinin birbirinden farklı öğrenme ve gelişim özellikleri vardır.
- * Öğretim programını takipte güçlük yaşayan öğrencilerin fark edilmesi → Değerlendirme sürecinin başlangıcı oluşturur.
- * Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere nitelikli özel eğitim hizmeti sunulması için Öğrenci ilgileri-gereksinimleri ve eğitsel performansları → Ortaya konmalıdır.
- * Değerlendirme: Öğrenci hakkında bilgi toplama ve bir yargıya varma sürecidir.
- * Değerlendirme Yapma Amaçları ?
- Tarama -Tanılama -Yerleştirme- BEP Geliştirme -İzleme

DEĞERLENDİRME SÜRECİ

- Öğretmenler RAM'a yönlendirmeden önce
- Öğrencinin performans düzeyine ilişkin değerlendirme yapar.

- * Değerlendirme süreci → İlk Belirleme aşamasıyla başlar.

İlk belirleme aşamasında öğretmenler

- Akademik - Sosyal-Duygusal - Motor ve Dil Becerileri bakımından
- Akranlarından önemli ölçüde ayrılan öğrencileri belirler.

* Öğretmenler, hemen etiketleyici olmamalı!

- Farklı özellikler sergileyebileceğini unutmamalıdır.

* Akranlarıyla arasındaki bu fark **Güçleştirme – Etkileme- Bozma** yönündeyse
→ İlk belirleme sürecinin başlatılması gerekir.

İlk belirleme süreci:

- * Sınıf öğretmeni ile rehber öğretmenin iş birliği ile çalışmasını gerektirir.
- * Öğrenci performansı kabaca değerlendirilir. (Yapabildikleri – Yapamadıkları)

Kaba değerlendirme süreci:

- * Çeşitli informal değerlendirme aracı (Gözlem, görüşme ve kontrol listeleri) ile
- Özel eğitim ihtiyacı olduğundan şüphe edilen öğrenciler belirlenebilir.
- * İlk belirleme öğretim döneminin başında ve kısa sürede tamamlanmalıdır.

Gönderme öncesi süreç: (2. Aşama)

- * Hastanelere ve RAM'a yönlendirmeden önce
- Öğretmen eğitim ortamında çeşitli düzenlemeler yapmalı ve
- Öğrencinin eğitim faaliyetlerine katılımını değerlendirmelidir
- * Bu sürecin yürütülmesindeki en önemli amaç
- Daha yoğun bir eğitim gereksinimi olmayan öğrencilerin
- Gereksiz yere yönlendirilmesini ve etiketlemeyi önlemektir.

Gönderme öncesi süreçte öğretmenlerin yapacağı iş ve işlemler (Üç basamak)

- 1) Bilgi toplama
- 2) Müdahale programı hazırlama ve
- 3) Müdahale programını uygulama ve sonuçlarını değerlendirme

1) Bilgi toplama:

- * Öğrencinin Eğitsel faaliyetlere katılımını etkileyen faktörleri belirler.
- Öğretmenler Hangi Bilgileri Toplamalı?**
- * Öğrencinin doğumdan itibaren geçirdiği hastalıklar, kazalar ....
- * Ailesinin eğitim düzeyi, olanakları, çocuk için kaygıları ...
- * Okuldaki davranışlarıyla evdekilerin kıyaslaması ve ailenin tepkileri
- * Daha önceki eğitim ortamında sergilediği performans
- * Eğitim programında yer alan kazanımlara ilişkin performansı ve (Gerekliyse bir önceki sınıf programında kazanım performansı)

2) Müdahale Programı Hazırlama:

- * Öğrenci hakkında toplanan tüm bu bilgiler bu sürecin temelini oluşturur.
- * Öğretmenler bu bilgilerle öğrenci için **müdahale programı hazırlar.**
- Müdahale programında öğrenciye özgü uyarlamalara olmalıdır.
- * Öğretmenler Müdahale programını hazırlarken uyarlama yapabilirler.
- a) Program hedeflerinde uyarlama:
- Öncelikle öğrencinin devam ettiği programın neresinde olduğu bilinmeli!
- b) Öğretimsel süreçlerde uyarlama:
- Öğrenme sürecini kolaylaştırmaya ya da Daha etkili hâle getirmeye
- c) Sınıf yönetiminde yapılacak uyarlamalar:
- Öğretmenler öğrencileri sınıf kuralları konusunda bilgilendirmelidir.
- * Sınıf kuralları ve pekiştirmeye rağmen davranış problemleri varsa
- O zaman daha sistematik davranış değiştirme sistemleri uygulanır. (Öğrencinin olumsuz davranışlarını → Görmezden gelmek gibi)
- d) Çevresel uyarlamalar:
- * Sınıfın fiziksel ve sosyal çevresindeki uyarlamalardır. (Sınıfın ısı, ışık, gürültü düzeyi, oturma düzeni ve uyaran miktarı gibi)

3) Müdahale Programını Uygulama ve Sonuçlarını Değerlendirme:

- * Müdahale programı hazırlandıktan sonra uygulaması aşamasına geçilir.
- "Ne kadar süreyle bu müdahalenin uygulanacağı" önemlidir.
- * Müdahale programına Yeterli zaman ayırmadığında → Uygun olmayan öğrenciyi yönlendirilebilir.
- Aşırı zaman ayırdığında → Daha yoğun desteği alması geciktirilmiş olur.
- Her iki durum da gönderme öncesi süreci tehlikeye sokar. (Bu sürenin genellikle üç ile beş ay arasında sürmesi önerilmektedir.)
- * Müdahale programı uygulandıktan sonra
- Öğretmenler öğrencideki gelişmeyi ve ilerlemeyi değerlendirir.
- * İlerleme Beklenen düzeyde ise → Genel eğitim sınıfında akranlarıyla devam eder.
- Değil ise → Ailesinin de onayıyla hastanelere ve RAM'a yönlendirilir.

NOT: Gönderme öncesi süreçte özel eğitim ihtiyacı olduğundan şüphe edilen birçok öğrenci için → Yönlendirmeye gerek kalmamaktadır.

3. Eğitsel Değerlendirme, Tanılama Süreci ve Eğitim Ortamına Yerleştirme

- * Gönderme öncesi süreçte düzenlemelere rağmen ilerleme görülmiyorsa
- "Ayrıntılı değerlendirme" için **gönderme süreci** başlatılır.
- * Gönderme kararını tek sınıf öğretmeni veremez! (Rehber öğretmen + aile)
- Onay ile → Öğrenci hastanelere ve RAM'a yönlendirilir.
- * Öğretmen gönderme öncesi süreçte
- Uyguladığı müdahale programının içerik ve gönderme raporu hazırlar. (Uzmanlara daha fazla bilgi + Öğrenci hakkında daha doğru kararlar)

Gönderme Raporunda Neler Olmalı?

1. Öğrencinin günlük gelişim alanları ve bu alanlardaki performansı
2. Güçlük yaşadığı alanların nerede, ne zaman ve hangi etkinliklerde olduğu
3. Güçlük yaşadığı alanlara yapılan uyarlamalar, müdahaleler ve stratejiler
4. Müdahale prog.nun oluşturulması, uygulanması ve izlenmesindeki sorumlular
5. Başarılı ve başarısız olan müdahalelere ilişkin açıklamalar

Tanılama süreci ilk olarak tıbbi tanılama ile başlar.

* Öğrenme sürecindeki geriliminin bir yetersizlikle ilgili incelenir. (doktorlar...)

Tıbbi tanı alındıktan sonra

Öğrencinin özel eğitim hizmeti alma kararı (Alacaksa ne tür eğitsel ihtiyaç) RAM'lardaki "özel eğitim değerlendirme kurulu" tarafından "Eğitsel değerlendirme ve tanılama" yapılır.

- * Bu süreçte öğrencinin tıbbi tanısına ilişkin veriler kapsamlı değerlendirilir.
- Değerlendirmede çeşitli standart araçlar kullanılır. Süreci sonunda
- Öğrencinin desteğe ihtiyaç duyduğu alanlar ortaya konur.
- Özel eğitim hizmetleri için uygun olup olmadığına karar verilir.

Özel eğitim değerlendirme kurulu üyeleri?

- RAM müdürü (Görevlendirdiği bir müdür yardımcısı)
- RAM özel eğitim hizmetleri bölüm başkanı - Rehber öğretmen
- Özel eğitim öğretmeni -Varsa bir çocuk gelişimci - Öğrencinin ailesi ...

İhtiyaç durumunda fizyoterapist- odyolog -psikolog- Dil konuşma terapisti

- Öğrenci çıraklık ve yaygın eğitime gidecekse kurum temsilcisi olabilir.

Öğrencinin özel eğitim hizmetlerine uygunluğuna karar verme ölçütleri

- 1) Tıbbi tanılama sonrasında mutlaka bir yetersizlik tanısı almış olması
- 2) Aldığı yetersizlik tanısının eğitsel performansını olumsuz etkilemesi
- 3) Eğitsel ihtiyaçlarını karşılamada özel program ya da hizmetlere ihtiyaç

Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonrasında

"Özel eğitim değerlendirme kurulu raporu" düzenlenir.

* Gereksinimleri doğrultusunda yönlendirme ve yerleştirme süreci başlatılır.

Ülkemizde iki farklı yerleştirme kararı verilebilir:

- 1) Öğrencinin kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla genel eğitim sınıfına
  - 2) Benzer yetersizliğe sahip öğrencilerle özel eğitim okulunda / sınıfına
- Her iki yerleştirme kararı sonrasında da BEP hazırlanması gerekmektedir.

4. Destek Eğitim Modelleri

En az kısıtlayıcı ortamın net bir tanımı yoktur.

- Her öğrenci için farklı bir yerleştirme seçeneği anlamındadır.

-Amaç öğrencinin

Normal gelişim gösteren arkadaşlarından, evinden, ... az ayrılmasıdır.

* Ancak burada temel alınacak düşünce

- Öğrencinin yaşamı olabildiğince normal seyrinde devam etmeli
- Eğitim fırsatları öğrencinin bireysel ihtiyaçlarıyla uyumlu olmalı
- Bireysel özgürlüğe kesinlikle gerekli olandan fazla müdahale edilmemeli

Ülkemizde özel eğitim ihtiyacı olanları Yerleştirme Seçenekleri

(En fazla kısıtlayıcı olandan → en az kısıtlayıcı olana doğru sıralanır)

- 1) Yatılı özel eğitim okul ve kurumları
- 2) Gündüzlü özel eğitim okul ve kurumları
- 3) Özel eğitim sınıfı
- 4) Yarı zamanlı kaynaştırma/Büt.
- 5) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme

1) Yatılı özel eğitim okul ve kurumları:

* Tamamı özel eğitim ihtiyacı olanlar (Gündüz → Eğitim Akşam → Barınma)

2) Gündüzlü özel eğitim okul ve kurumları:

* Tamamı özel eğitim ihtiyacı olanlar (Eğitim dışında normal hayata devam)

* Yatılı da gündüzlü de → (Özel eğitim) ayrıştırılmış eğitim ortamlarıdır.

→ Öğrencilerin tamamı özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerdir. (Özel çevre - Özel personel- Özel program ve materyaller...)

Ayrıştırılmış eğitim ortamlarının sınırlılıkları:

- Öğrenciler performansı iyi olan modeller göremez!
- Öğretmenlerin öğrencilere dönük beklentileri düşüktür.
- Ayrıştırılmış eğitim ortamları etiketlemeye neden olmaktadır.
- Bu okul öğrencileri toplumsal yaşama uyum sağlama güçlük çeker.

3) Özel eğitim sınıfı:

* Genel eğitim okulunda özel eğitim öğrencilerinin topluca eğitim alması...

Özel eğitim sınıfları **Neden Tercih Edilmektedir?**

- Özel eğitim okullarının açılmasının maliyetli olması
- Öğrencileri yaşadığı çevreden uzaklaştırmama ve
- Kısmi de olsa normal gel. gösteren akranlarıyla bir arada olma imkanı ...

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim:

* Özel eğitim öğrencilerin genel eğitim ortamında normal gel. gösterenlerle

→ Tam ya da yarı zamanlı olarak eğitimlerini sürdürmeleridir.

"Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri genel müdürlüğü" tarafından (2017)

-Çıkarılan "Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Genelgesi"nde

→ İki kavram birbirinin yerine kullanılmakta (Kaynaştırma / bütünleştirme)

Kapsayıcı eğitim de bu terimlerle aynı anlamdadır:

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte eğitim alması: Kaynaştırma veya bütünleştirme ya da kapsayıcı eğitim denir.

4) Yarı zamanlı kaynaştırma / bütünleştirme

- * Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin gerekli destek hizmetler sağlanarak
- Bazı dersleri → Özel eğitim sınıfında
- Bazı dersleri → Kaynaştırma/bütünleştirme ortamlarında almasıdır.

5) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme

- * Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin gerekli destek hizmetlerle beraber
- * Okuldaki sürenin tamamını normal gel.gös. akranlarıyla aynı sınıfta geçirir.
- * Her iki koşulda (yarı zaman-tam zamanlı) → Destek hizmetleri sağlanmalıdır.
- * Destek hiz. öğrenciye ailesine, öğretmene ve okuldaki diğer personeledir.
- * Destek hizmetlerin sağlanmazsa → Kaynaştırma/bütünleştirme yoktur!

Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları avantajları:

- 1) Özel gereksinimli öğrenciler uygun davranışları model alabilirler.
- 2) Toplumsal yaşama uyum sağlayabilmelerini kolaylaştırır.
- 3) Normal gelişim gösteren öğrencilerin de bireysel farklılıkları fark edebilir.
- 4) Bu aileler normal gel. gös. akranların aileleriyle ilişkiler geliştirebilir. Kendilerini toplumsal yapının bir parçası olarak görebilirler.
- 5) Normal gel. gös. ailelerde farklılıklara saygıda ve kabule artma görülür. Toplumsal yapıda bütünleştirmenin yaygınlaşmasına katkı sağlayabilir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamaları Sınırlılıkları:

Özel ger. öğrencilerin aileleri çoğu zaman kendilerini dışlanmış hissedebilirler.

* Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının başarıya ulaşması

- Tüm okul çalışanlarının ve sınıf öğretmenlerinin
- Olumlu tutumları – Destekleri - Çeşitli çevresel düzenlemeleri
- Akranların bilgilendirilmesi ve velilerle iş birliği yapılması ...na bağlıdır.
- * Alanyazında(literatürde) kaynaştırma/bütünleştirme başarısını etkileyen → En önemli etkenlerin başında “öğretmenler” gelmektedir.

5. (BEP) Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hazırlama

- * Özel eğitim ihtiyacı olan her öğrenci için hazırlanmalıdır.
- Yerleştirildikleri eğitim ortamında BEP oluşturulması yasal bir zorunluluktur.
- * BEP Bireye özgü programdır.

* BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) (MEB, 2021) 'de

- Özel eğitim ih. olan bireylerin - Takip ettikleri eğitim programı temel alınarak
- Gelişim özellikleri - Eğitsel gereks. ve performans düzeyleri doğrultusunda
- Hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren → Bireye özgü programdır.”

* BEP belirli anahtar özelliklere sahiptir:

BEP'in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden → Okullardaki “BEP geliştirme birimi” sorumludur.

BEP geliştirme birimi”nde Kimler Yardır?

- (“Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği”nin (2021) 47. maddesine göre)
- * “ Okul müdürü ya da Görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlığında
- Rehber öğretmen - Sınıf öğretmeni - Ders öğretmenleri -Velisi ve kendisi
- Gerekli durumlarda özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üye ve Mesleki eğitim kurumlarında meslek dersi alan öğretmenleri de katılabilir.

BEP Geliştirme Biriminin Görevleri Nelerdir? (MEB, 2021)

- 1) BEP geliştirme, uygulama, izleme ve değerlendirme koordinasyonu sağlamak
- 2) BEP 'de değişiklik ve düzenlemeler yapmak (Öğrenci gelişimi -gereksinimi)
- 3) BEP için ortam düzenlemesi-materyal hazırlama ve temini konusunda → Yöneticilere ve öğretmenlere öneriler sunmak
- 4) Okulda bulunan diğer birimlerle iş birliği ile çalışmak
- 5) Destek eğitim odasında öğrencilere ders ve haftalık program belirlemek
- 6) Tam zamanlı kaynaştırma öğrencilerini belirlemek ve yönetime bildirmek
- 7) Özel eğitim sınıfına devam edenlerden yetersizliği olmayanları belirlemek → Akranlarıyla ders alabilecek öğrencileri ders saatlerini planlamak
- 8) Kullanılacak materyal, yöntem ve teknikleri belirlemek
- 9) Sınavlarda refakat edilmesi gereken öğrencileri belirlemek
- 10) Özel eğitim okullarında grup eğitimine uyum sağlayamayan öğrencilerin Grup eğitimine hazırlanması için bire bir eğitim sürecinin kararını vermek
- 11) Velinin yazılı isteği doğrultusunda ilkökul döneminde - Öğrencilerin bir kereye mahsus sınıf tekrarı yapmasına karar vermek

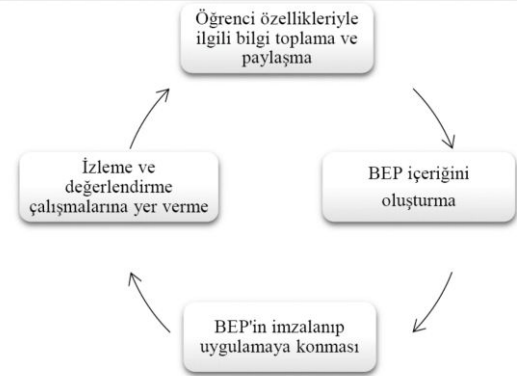
* BEP geliştirme süreci → Döngüsel bir yapıdadır:

- BEP geliştirme birimi öğrencinin gelişimsel özellikleri hakkında bilgi toplar.
- Topladıkları bilgileri birbiriyle paylaşarak öğrenci özelliklerini ortaya koyar.
- Öncelikli öğrenme gereksinimlerini belirler
- Performans düzeyini tanımlar ve buna uygun hedefler geliştirir.
- Hedeflere ulaşmak için öğrenciye sunulacak hizmetleri
- Kimler tarafından, nerede, ne zaman ve ne sıklıkla sunulacağını ve
- Değerlendirmede kullanılacak yöntem ve ölçütleri belirleyerek
- BEP içeriğini oluşturur.

Bu içerik → BEP geliştirme biriminin tüm üyeler tarafından imzalanır ve → Öğrenci için planlanan hizmetler ya da destekler uygulamaya konur. → Süreç içerisinde izleme ve değerlendirme çalışmalarına yer verilerek → Öğrencinin ilerlemesi raporlaştırılır ve aile bu konuda bilgilendirilir.

Yıllık hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını belirlemek amacıyla → BEP yılda bir kez mutlaka gözden geçirilir.

- Öğrenci hedeflerde beklenen düzeyde bir ilerleme göstermiyorsa ya da
- Bu hedefler planlanandan daha önce gerçekleşmişse
- Yıllık doldurması beklenmeden de BEP tekrar gözden geçirilebilir.
- Öğrenci yeniden değerlendirilerek yeni bir BEP oluşturulabilir.

Şekil 3. BEP'in Hazırlanma Süreci

BEP içeriğinde yer alması gereken temel öğeler Nelerdir?

- a) Öğrencinin demografik özelliklerinin tanımı
- b) Öğrencinin eğitsel performans düzeyinin tanımı
- c) Uzun dönemli ya da yıllık hedefler
- d) Kısa dönemli hedefler
- e) Öğretim yöntemleri ve materyaller
- f) Amaçlara ulaşmak için gerekli olan zamanın başlama ve bitiş tarihleri
- g) Uygun değerlendirme yöntemleri ve ölçütleri
- h) Ek hizmetler

a) Öğrencinin Demografik Özelliklerinin Tanımlanması

Öğrenci ve ebeveyn adı soyadı, Öğrenci doğum tarihi, okulu, ... yetersizlik türü

b) Öğrencinin Eğitsel Performans Düzeyinin Tanımlanması

Öğrencinin yapabildikleri ile yapamadıkları birlikte ifade edilir.(güçlü ve zayıf)

Performans Düzeyinin Tanımlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

Bu düzeyi → Geçmişteki ya da gelecekteki değil, **şimdiki** performansdır.

- * Performans düzeyinin tanımı, değerlendirme sonuçlarına göre oluşturulur.
- Bu değerlendirme araçları formal ya da informal olabilir.
- Formal değerlendirme araçları → Standart testler
- İnformel değerlendirme araçları → Görüşme, gözlem, kontrol listeleri, ölçüt bağımlı testler, hata analizi, tepki analizi ve yazılı sınavlar ...

- Performans düzeyi ifadesi öğrencinin gereksinimleri ile bağlantılıdır.
- Uzun dönemli ve kısa dönemli hedeflere ilişkin ipuçları içermelidir.

- Uzun dönemli ve kısa dönemli hedefler oluşturabilmek için
- Perf. düzeyinin ölçülebilir ve gözlenebilir şekilde ifade edilmelidir.

- Bilir, tanıy ifadeler → Gözlenebilir ve ölçülebilir davranışlar değildir!
- Okur, söyler gibi ifadeler → gözlenebilir ve ölçülebilir davranışlardır.

c) Uzun dönemli ya da yıllık hedefler

- * Uzun dönemli hedefler öğrencinin bir yıl ya da akademik dönem içerisinde → Makul düzeyde kazanabileceği davranışlardır.

Uzun dönemli hedefleri belirlenmesinde Nelere Dikkat Edilmelidir?

- 1) Öğrencinin performans düzeyine
- 2) Yetersizliğinin derecesine
- 3) Geçmiş öğrenme deneyimleri ve öğrenme hızına
- 4) Çevresinin ve ailesinin özelliklerine
- 5) Sınıf öğretmenine sağlanan destek hizmetlerine
- 6) Öğrenciye sağlanacak destek hizmetlere ...

- * Uzun dönemli hedeflerin belirlenmesinde
- Hedeflerin öğrenci için “öncelikli” olması önemlidir.